

Korte voorstelling

Op 14 oktober 1997 worden de fondsen die voordien beheerd werden door de vzw Oikoten (Leuven) en de vzw BAS! (Brussel) overgeheveld naar de provincie Vlaams-Brabant.

De provincie sluit hierover een overeenkomst af met de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door deze overeenkomst kan het provinciaal vereffeningfonds zowel gebruikt worden door jongeren (desgevallend slachtoffers) die wonen in de provincie Vlaams-Brabant als door Nederlandstalige jongeren woonachtig in één van de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het provinciaal vereffeningfonds is een hulpmiddel bij het bemiddelingsproces.

Het biedt de mogelijkheid aan de jongere om te komen tot een effectieve vereffening van de veroorzaakte schade aan het slachtoffer via het verrichten van prestaties.

Er kan een beroep worden gedaan op het provinciaal vereffeningfonds wanneer een aantal voorwaarden is vervuld:

- Ø de minderjarige dader erkent een strafbaar feit te hebben gepleegd waarbij een persoon of een organisatie schade heeft geleden en waarvoor een klacht is neergelegd;
- Ø de jongere is bereid de schade te vergoeden en heeft hierover een 'overeenkomst' met het slachtoffer bereikt na bemiddeling met de bemiddelingsdienst BAL (Leuven) of BAS (Brussel);
- Ø samen met het slachtoffer wordt nagegaan op welke manier de schadevergoeding kan betaald worden;
- Ø het fonds komt enkel tussen voor de gelden die niet door de verzekering worden gedekt. Eerst wordt de verzekering aangesproken.
- Ø de jongere beslist samen met de ouders dat hij zelf verantwoordelijk is voor de schade en wil dit terugbetalen door zich 'zinnig' in te zetten voor een vereniging, dienst of instelling met een maatschappelijke functie. Bijvoorbeeld: in een cultureel centrum, in de keuken van een rusthuis, in een dierenopvangcentrum, ...
- Ø de jongere schrijft een brief naar het comité van het vereffeningfonds om een aanvraag te doen waarin zijn/haar aanvraag wordt gemotiveerd. De bemiddelaar legt deze brief voor aan het comité en geeft toelichting bij de aanvraag.
- Ø de leden van het comité beslissen of de aanvraag wordt goedgekeurd. Het houdt rekening met de persoonlijke motivatie van de aanvrager, de mening van de ouders, de verwachting van de benadeelde en het standpunt van de bemiddelaar.
- Ø wanneer de aanvraag is goedgekeurd gaat de jongere op zoek naar vrijwilligerswerk, eventueel met de hulp van de bemiddelaar. Wanneer een geschikte organisatie is gevonden, worden de nodige afspraken gemaakt (werkdagen en -uren, werkopdrachten, ...) en opgenomen in een overeenkomst.
- Ø na het volbrengen van de afspraken, wordt de vergoeding via het vereffeningfonds volgens de gepresteerde uren uitbetaald. Dit bedrag komt niet in handen van de jongere terecht, maar gaat rechtstreeks naar de benadeelde als vergoeding voor de geleden schade. (cheque op naam van slachtoffer of via een overschrijving)

In Vlaams-Brabant wordt ondertussen al zes jaar gewerkt met het provinciaal vereffeningfonds. Onze ervaring leert dat het belang ervan niet kan gemeten worden aan het aantal behandelde dossiers. We zijn ervan overtuigd dat het vereffeningfonds een nuttig instrument is in de bemiddeling tussen jonge

dader en slachtoffer. Niet alleen wordt de jongere de kans geboden om via het fonds zijn slachtoffer te vergoeden als hij vrijwilligerswerk verricht in een humanitaire instelling. Het bestaan van het fonds op zich blijkt voldoende om de betrokken partijen te bewegen tot het zoeken van eigen oplossingen voor de (financiële) problemen.

Onderzoek verricht door de K.U.Leuven heeft aangetoond dat de implementatie van het vereffeningsfonds op het niveau van de provincie een meerwaarde en een aantal voordelen oplevert die op andere inplantingniveaus niet of in mindere mate aanwezig zijn. Om ongelijke behandeling van daders en slachtoffers tegen te gaan is het belangrijk dat dit aanbod niet alleen in onze provincie bestaat, maar minstens in heel Vlaanderen.

Ondertussen kent het vereffeningsfonds van Vlaams-Brabant navolging in 3 andere Vlaamse provincies, m.n. Limburg, Antwerpen en West-Vlaanderen. We hopen dat de provincie Oost-Vlaanderen spoedig volgt.

De leden van de comités en begeleidingsgroepen van de 4 provincies vinden het belangrijk dat de werking van elk vereffeningsfonds in de mate van het mogelijke gelijk verloopt. De jonge dader en het slachtoffer moeten op eenzelfde dienstverlening kunnen terugvallen om de schade te vereffenen. Dit werd besproken op een vormingsmoment georganiseerd door de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg.

Ten dien einde is dit jaar werk gemaakt van de indexaanpassing van het prestatieloon, zoals bij de start van het fonds beslist werd. Dit betekent dat vanaf april 2004, per geleverd uur vrijwilligerswerk, 5,30 euro uitgekeerd wordt. Aan de voorzitters van de drie andere comités is gevraagd om hetzelfde bedrag toe te kennen.

Het activiteitenrapport dat voorligt, geeft een overzicht van de activiteiten in **2003**.¹

In dit rapport worden achtereenvolgens de volgende punten behandeld:

- Ø Structuur en werking van het fonds
- Ø Overzicht behandelde dossiers
- Ø Uitbreiding van de doelgroep van het fonds
- Ø Beschouwingen van enkele externe comitéleden
- Ø Financieel verslag

Het rapport is goedgekeurd door de leden van de begeleidingsgroep op vergadering van **28 september 2004**

OCKERMAN Wiske, voorzitter begeleidingsgroep vereffeningsfonds

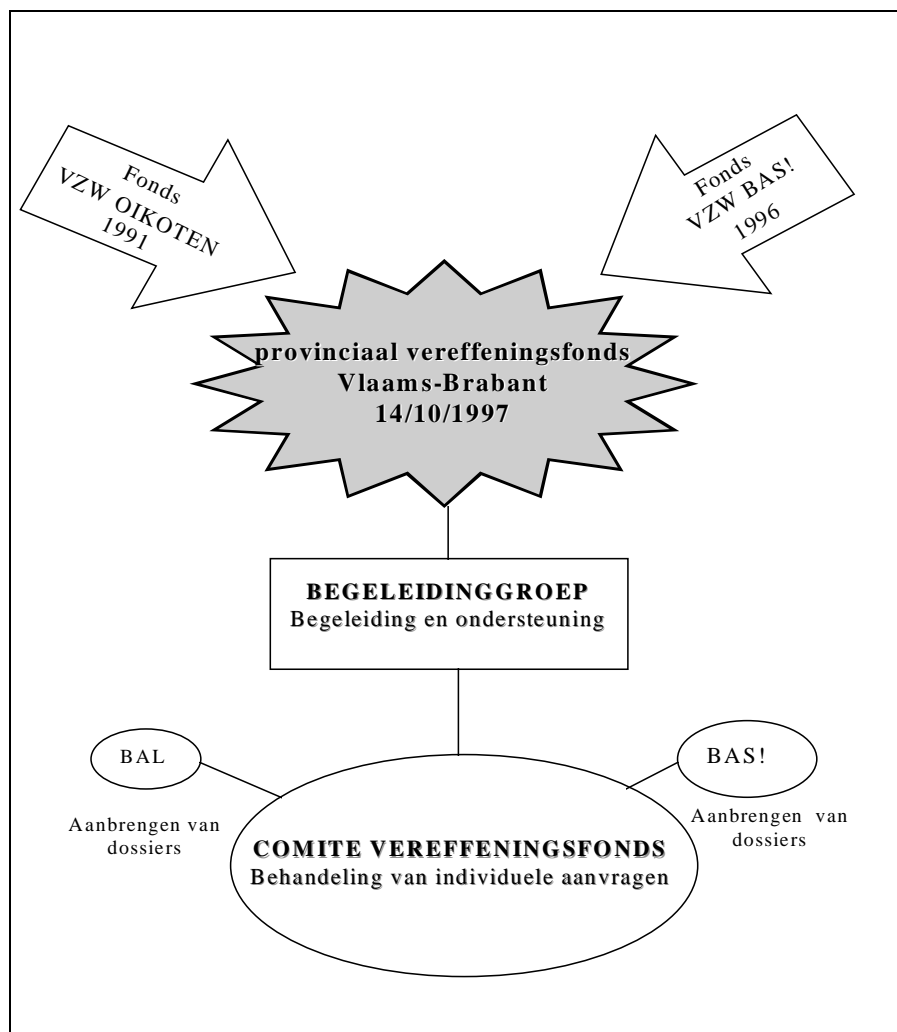
BOON Kaat, voorzitter comité vereffeningsfonds

BOYEN Chris, secretaris comité vereffeningsfonds en begeleidingsgroep

¹ Voor meer informatie over historiek en de activiteiten sedert de start, zie het activiteitenrapport periode 14-10-1997 tot 31-12-1999 en de rapporten van 2000, 2001 en 2002.

Structuur en werking van het fonds

Schematisch kan het provinciaal vereffeningfonds als volgt worden voorgesteld:

Ø *overzicht werking comité vereffeningsfonds*

Het comité heeft als opdracht:

- Ü behandelen van de individuele aanvragen voor tussenkomst van het fonds;
- Ü uitvoeren van opdrachten overeenkomstig de afspraken met de begeleidingsgroep;
- Ü vastleggen van criteria voor toekenning van een toelage van het fonds;
- Ü jaarlijks opstellen van het financieel- en werkingsverslag;
- Ü rapporteren aan de begeleidingsgroep.

De leden van het comité V worden aangesteld en ontslagen door de begeleidingsgroep. In 2003 werkten de volgende personen mee:

A. Stemgerechtigde leden:

Kaat Boon, provincie Vlaams-Brabant – voorzitter comité
Kathia Coeckaerts, Slachtofferhulp Brussel – vergaderingen Brussel
Ann De Puydt, advocate - vergaderingen Brussel
Ludwig Evens, advocaat – vergaderingen Leuven
Mieke Houthuys, Sociale dienst jeugdrechtbank
Jef Van Boven, raad van beheer Oikoten vzw
Linda Van den Elzen, Comité Bijzondere Jeugdzorg Brussel – vergaderingen Brussel
Jan Van Gaubergen, Comité Bijzondere Jeugdzorg Leuven – vergaderingen Leuven

Chris Boyen, provincie Vlaams-Brabant – secretaris comité (niet stemgerechtigd)

B. De vertegenwoordigers van het Bemiddelingsburo Brussel-Halle-Vilvoorde (BAS!) en de Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven (BAL) brengen de dossiers aan en zijn eveneens aanwezig. Zij hebben geen beslissingsbevoegdheid.

Kris Mullens, BAL
Bram Van Droogenbroeck, BAL
Natalie Van Paesschen, BAL
Bie Vanseveren, BAS!

De procedure

De bemiddelaars van BAS! en BAL leggen het dossier voor. Als de stemgerechtigde leden van mening zijn dat het dossier te weinig gegevens bevat om toe te laten een gefundeerde beslissing te nemen, trachten de bemiddelaars tegen de volgende vergadering meer informatie te verzamelen.

De bemiddelaars geven ook toelichting over het verloop van vroeger besproken dossiers.

De vergaderingen vinden ongeveer tweemaandelijks plaats, afwisselend te Leuven en te Brussel. Er wordt rekening gehouden met de schoolvakanties, in die zin dat er voor elke vakantie een vergadering gepland wordt, zodat de jongeren de kans krijgen om zo vlug mogelijk te gaan werken.

In 2003 werden 7 vergaderingen van het comité V georganiseerd.

Overzicht vergaderingen

20 februari 2003

Tijdens deze vergadering worden 2 nieuwe dossiers besproken en ook goedgekeurd. Voor het eerste in de geschiedenis van het fonds wordt voor één van de dossiers een beslissing genomen die verder gaat dan het vergoeden van het slachtoffer. Omdat de jongere weinig inzicht heeft in wat hij gedaan heeft,

vraagt het comité dat hij samen met de bemiddelingsdienst bekijkt of hij ook enkele uren kan besteden aan het verwerven van inzicht in het veroorzaakte leed aan de slachtoffers. Het comité wil deze uren op een gelijkaardige manier vergoeden als de andere prestaties binnen het gevraagde urenpakket. De bemiddelaars zijn van oordeel dat het comité op deze manier een andere weg inslaan en dat het niet de rol is van het fonds om jongeren vorming op te leggen. Toch vinden de leden dat het comité een bijkomend signaal mag geven aan de jongere en hopen dat die het signaal opneemt.

31 maart 2003

Er wordt teruggekomen op de beslissing van de vorige vergadering die betrekking had op het vergoeden van vormingsuren van de dader. Als dergelijke beslissingen tot de normale gang van zaken gaan behoren, dan dienen de bemiddelaars hiermee rekening te houden bij een bemiddeling. Daarom stellen de bemiddelaars de vraag of dit een eenmalige beslissing was, dan wel een maatregel die zou genormaliseerd worden.

Een beslissing van het comité is het samenspel van de manier waarop het dossier voorgesteld wordt en het inspelen van het comité op dat moment. Op termijn kan bekeken worden of dergelijke beslissingen kunnen genormaliseerd worden. Ook moet worden besproken hoever de rol van het comité reikt of interfereert in het bemiddelingsgebeuren. Belangrijk in alle vereffeningsdossiers is dat de jongere een suggestie krijgt waarop hij al dan niet ingaat. De vrijwilligheid is een sleutelbegrip voor het opnemen van verantwoordelijkheid.

Als vorming zou opgenomen worden in het aanbod van het vereffeningsfonds, dan rijst de vraag of de vorming al dan niet door een externe dient gegeven te worden. Volgens de bemiddelaars mag er niet voorbij gegaan worden aan het feit dat zij met de jongere al een gans traject afgelegd hebben.

Als men opteert voor een externe wordt bovendien weer een andere persoon toegevoegd aan het - meestal - al lange lijstje van begeleiders voor de jongere. Bovendien is de knowhow in eigen huis aanwezig.

Volgens de comitéleden kan een externe vormingswerker meer de nadruk leggen op vorming. Ze kunnen zich focussen op het slachtoffer en niet zozeer op de jongere zelf. In het algemeen bestaat de indruk dat het slachtoffer meer zou moeten aan bod komen. De dader staat soms te veel in het centrum.

Tijdens deze vergadering wordt ook teruggekomen op een dossier dat in december 2002 besproken werd en waarbij de jongere tijdens een onthemingsproject in Frankrijk zou werken op een boerderij. Voorwaarde was echter dat de prestaties voor het vereffeningsfonds zou gescheiden zijn van het takenpakket van het onthemingsproject. Omdat de jongere te zwak was, heeft zijn begeleider ter plaatse geregeld dat de jongere kon werken voor een gemeente in Frankrijk.

Over deze manier van werken hebben de comitéleden een aantal bedenkingen. Men kiest ervoor om jongeren te laten presteren in humanitaire instellingen, en dit juist omwille van de betrokkenheid van en op de maatschappij.

Een duidelijke boodschap aan de bemiddelaars is dat zij zich beter op de hoogte houden van wat er concreet gebeurt en dat zij zelf de regie opnemen.

Drie nieuwe dossiers worden voorgelegd en goedgekeurd.

Omdat de tewerkstellingsplaatsen waarschijnlijk niet op de hoogte zijn van de functie van het fonds, ontstaat het idee om ook voor hen een folder op te stellen met de nodige informatie.

22 juni 2003

Er worden vier nieuwe dossiers besproken en goedgekeurd.

30 augustus 2003

Gezien de vakantieperiode wordt één dossier besproken en goedgekeurd in beperkt comité.

29 september 2003

Er wordt een uitbreiding goedgekeurd voor een dossier dat al eerder besproken werd.

Dertien dossiers worden besproken. Drie jongeren, die bij dezelfde feiten betrokken waren, hebben al gewerkt op het ogenblik dat de dossiers voorgelegd worden.

Het is belangrijk dat de dossiers eerst besproken worden vooraleer de jongeren gaan werken. Als die volgorde niet gerespecteerd wordt, heeft het comité geen enkele functie meer. Uitzonderlijk kan bij hoogdringendheid de vraag gesteld worden aan de voorzitter van het comité die, na overleg met de ondervoorzitter, een voorlopige beslissing neemt. Die beslissing wordt dan bevestigd in het volgende comité.

Er wordt ook een principiële vraag om tussenkomst gesteld. Komt het comité tussen als de jongere geld van de rekening van zijn moeder gehaald heeft? Aangezien dit juridisch geen misdrijf is, komt het principieel niet in aanmerking voor een tussenkomst.

23 oktober 2003

Van de drie nieuwe dossiers die besproken en goedgekeurd worden, zijn er twee BASTA-projecten en één HERGO-dossier.

Bij een BASTA-project hoort altijd een strafmaatregel van 120 uren werkprestaties. Het is belangrijk dat het onderscheid tussen de prestaties voor het vereffeningsfonds en de prestaties voor het BASTA-project duidelijk gemaakt wordt. De prestaties voor het vereffeningsfonds kunnen enkel als de jongere dat zelf wil, dus op vrijwillige basis. Daarom is het ook aangeraden dat de jongere voor het vereffeningsfonds een andere prestatieplaats kiest dan voor het BASTA-project.

Bij HERGO-dossiers mag er niet vanuit gegaan worden dat het comité gebonden is door afspraken die al binnen de HERGO genomen zijn. Het comité moet afhankelijk kunnen oordelen over de aanvraag. Een suggestie is dat er voor de bespreking met alle partners (Hergo) het dossier wordt voorgelegd en een principieel akkoord wordt gevraagd.

9 oktober 2003

Twee nieuwe dossiers die besproken worden gaan over twee jongeren die bij dezelfde feiten betrokken zijn. Bij de bespreking ervan rijzen er vragen in verband met de aansprakelijkheid en de tussenkomst van de verzekering. Daarom zal de werkgroep verzekeringen ingeschakeld worden en zal advies gevraagd worden.

Een derde dossier wordt besproken en goedgekeurd. Deze jongere werkt op dezelfde plaats voor het fonds als voor de gemeenschapsdienst.

Algemene opmerking op basis van de behandelde dossiers in 2003

Hoe langer hoe meer jongeren die een beroep doen op het fonds, doen dit nadat ze een maatregel opgelegd gekregen door de jeugdrechter, vb. BASTA-project (gemeenschapsdienst) of HERGO.

Het is belangrijk dat de tussenkomst van het fonds duidelijk gescheiden blijft van deze maatregel, en vooral dat de jongere het onderscheid kent. De tussenkomst van het fonds heeft alleen betrekking op de schadevergoeding van het slachtoffer en gebeurt op **vrijwillige** basis! Het comité voelt zich dan ook ook niet gebonden door gemaakte afspraken binnen deze opgelegde maatregels.

Ø De begeleidingsgroep

De begeleidingsgroep bevat volgende opdrachten:

- begeleiden van het comité vereffeningsfonds en evalueren van de werking van het vereffeningsfonds;
- toezien op de financiële bijdragen vanwege externen;
- adviezen formuleren en visie ontwikkelen ten behoeve van het beleid;
- bespreken en goedkeuren van het jaarlijks werkings- en financieel verslag;
- toezien op de wetenschappelijke opvolging en begeleiding van de werking van het vereffeningsfonds.

De begeleidingsgroep is als volgt samengesteld:

- Aertsen Ivo, KUL-faculteit rechtgeleerdheid
- Balcaen Lieve, Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg, implementator herstellbemiddeling
- Boon Kaat, arrondissementscommissaris - provincie Vlaams-Brabant
- Boyen Chris , provincie Vlaams-Brabant - dienst Welzijn
- Coeckaert Katia, Centrum voor hulp aan slachtoffers te Brussel
- De Puydt Ann, advocate - balie Brussel
- Evens Ludwig, advocaat - balie Leuven
- Houthuys Mieke, Sociale dienst jeugdrechtbank te Brussel
- Huysmans Veerle, CAW-Centrum Slachtofferhulp te Leuven
- Ockerman Wiske, gedeputeerde Welzijn
- Soenen, Parket van de procureur des Konings-afdeling gezin te Brussel
- V.G.C. - directie Welzijn en Gezondheid
- Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Van Boven Jef, raad van beheer Oikoten vzw
- Van den Elzen Linda, Comité Bijzondere Jeugdzorg te Brussel
- Van Garsse Leo, Suggnomé vzw
- Van Gaubergen Jan, Comité Bijzondere Jeugdzorg te Leuven
- Van Langenhoven Marie-Paule, parket Leuven
- Vander Weyden Jos, vzw Oikoten
- Van Noten Roger, Sociale dienst van de jeugdrechtbank te Leuven
- Van Paesschen Natalie, BAL
- Vanseveren Bie, Bemiddelingsburo - BAS!
- Vervaeat Dominique, Raad van beheer BAS!

De begeleidingsgroep kwam samen op 10 maart 2003.

De volgende punten werden besproken:

- goedkeuring van het jaarverslag 2002
- goedkeuring van het financieel verslag 2002
- werking van het comité
- evaluatie van het seminarie

Vorming voor leden van het vereffeningsfonds

Op 14 oktober 2003 organiseert de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg voor de leden van de comités en de begeleidingsgroepen van de verschillende fondsen een vormingsdag. Vooral voor de beginnende fondsleden zonder juridische vorming is het vaak moeilijk om wegwijs te raken in materies zoals verzekeringen, schaderegelingen, dading en jeugdrecht in het algemeen.

Er wordt informatie gegeven over de burgerlijke aansprakelijkheid van ouders en hun kinderen, en over de gezinsaansprakelijkheidsverzekering. Binnen het bemiddelingswerk heeft men vaak te maken

met de tussenkomst van de familiale verzekering. De thematiek van de familiale verzekering is niet alleen juridisch-technisch een moeilijke materie. Ze roept ook vele vragen op van eerder filosofische aard.

Het was de bedoeling van de initiatiefnemers om een inzicht te geven in deze juridische materie en de knelpunten aan te duiden. Om de werking van de familiale verzekeringen goed te kunnen begrijpen is eerst dieper ingegaan op de algemene aansprakelijkheidsregels.

Tijdens het tweede deel van de dag werden rondetafelgesprekken gehouden rond de thema's:

- autonomie van de provincie versus afstemming van de fondsen op elkaar,
- termijnen en vergoeding voor de jongere,
- finaliteit van het fonds: vereffeningsfonds na vonnis.

Tijdens deze rondetafels bleek duidelijk dat de vertegenwoordigers van de verschillende provinciale vereffeningsfondsen het belangrijk vinden om de werking van de verschillende fondsen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Daarom werd de afspraak gemaakt dat voorzitters en secretarissen van de provinciale vereffeningsfondsen en de OSBJ één tot twee keer per jaar zouden samenkomen om basisafspraken te maken die dan getoetst kunnen worden bij de eigen achterban.

Tijdens die bijeenkomst wordt opgemerkt dat het uurloon best wordt aangepast aan de index. Sinds april 2001 wordt gerekend met een vast uurloon van 200 BF voor het bepalen van de tewerkstellingsduur van de jonge dader. Bij de omrekening naar euro op 1 januari 2001 werd dit bedrag lichtjes afgerond naar boven en vastgelegd op 5 euro. Een aanpassing aan de index gebeurde niet.

De voorzitter van het comité Vlaams-Brabant heeft in december het initiatief genomen en heeft de andere fondsen voorgesteld om jaarlijks op 1 januari het uurloon te indexeren (voor zover er indexeringen zijn) en het bedrag af te ronden op een tiende eurocent.

Het comité VF Vlaams-Brabant heeft de index laten berekenen vanaf april 2001. Dit betekent dat vanaf 1 januari 2004 een uur prestatie gelijk is aan 5,30 euro (eigenlijk 5,31 euro).

Overzicht behandelde dossiers

Ø Aantal dossiers

In 2003 zijn er 30 dossiers voorgelegd aan het provinciaal vereffeningfonds, waarvan 28 jongens en 2 meisjes. Er zijn 18 dossiers door de bemiddelingsdienst Leuven (BAL) en 12 dossier door BAS! voorgedragen.

Met andere woorden 30 jongeren hebben de kans gekregen om de schade zelf te vereffenen ten aanzien van het slachtoffer via het fonds.

Einde 2003 zijn 17 aanvragen daadwerkelijk uitbetaald voor het geheel of een gedeelte van het oorspronkelijk aangevraagd bedrag.

Twee dossiers zijn geklasseerd. In één dossier heeft de jongere nog vakantiewerk gevonden. In een ander dossier werd de bemiddeling gestopt en het dossier werd door het parket aan de jeugdrechter overgemaakt voor vonnis.

Elf dossiers zijn nog lopende einde december 2003.

Samengevat betekent dit dat 16 jongeren 616 uren gepresteerd hebben in 2003. In totaal is totnogtoe een schadebedrag van 3059,82 euro terugbetaald aan de slachtoffers (toestand 31.12.2003).

dossiers van het jaar:	Aantal aanvragen (100%)	dossiers volledig geklasseerd	Aantal jongeren effectief vereffend	geplande Uren (100%) (afgerond)	Effectief uren (afgerond)	Betaald bedrag in EURO
1997	3	1	2	93	93 (100%)	446,21
1998	30	6	24	1342	877 (65%)	4.196,79
1999	29	11	18	1296	945 (73%)	4.578,07
2000	22	4	18	985	461 (47%)	2.955,58
2001	32	5	27	1595	915 (57%)	4.564,19
2002	30	7	23	1232	765 (62%)	3.806,05
2003	30	2*	17	1515	616 (41%)	3.059,82
totaal*	176	36	129	8058	4672	23.606,71
	100%	21%	73%	100%	58%	

* opgelet: er zijn nog 11 lopende dossiers in 2003 - 6% op totaal.

Opvallend is dat het aantal uren dat effectief wordt verricht sterk verschilt ten opzichte van het geplande aantal. Globaal genomen bedraagt dit 58%. Redenen hiervoor zijn o.a.:

- de jongere heeft uiteindelijk zelf werk gevonden
- de ouders zijn tussengekomen
- de jongere heeft een gedeelte gewerkt, maar nadien werk gevonden
- de jongere heeft een gedeelte gewerkt en nadien komen de ouders toch tussen
- het dossier is gestopt wegens het niet bereiken van een akkoord
- het dossier wordt doorverwezen naar de jeugdrechtbank voor vonnis en wacht dit af.

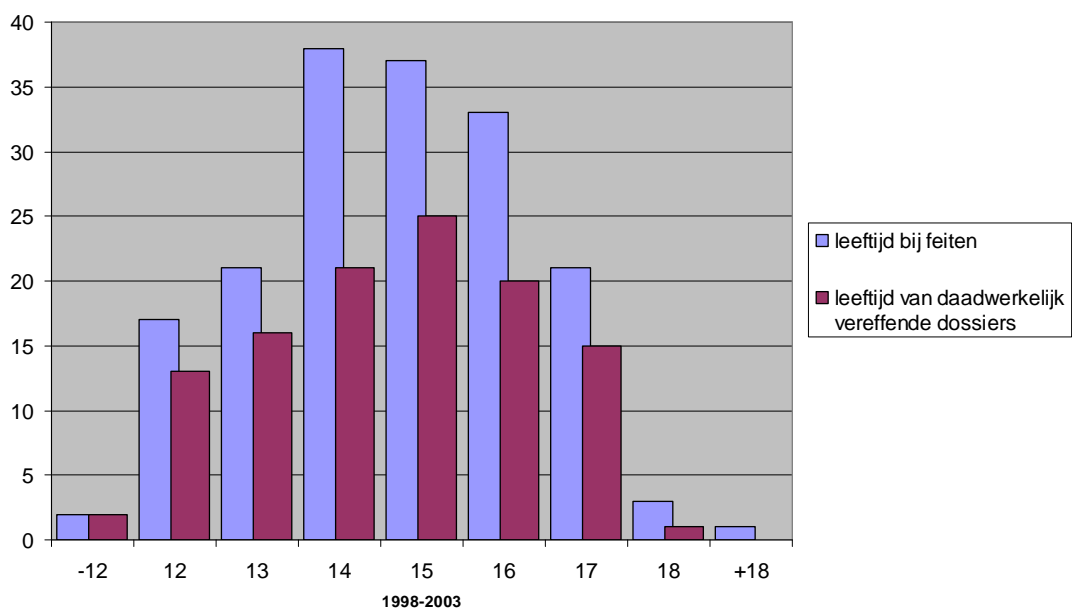
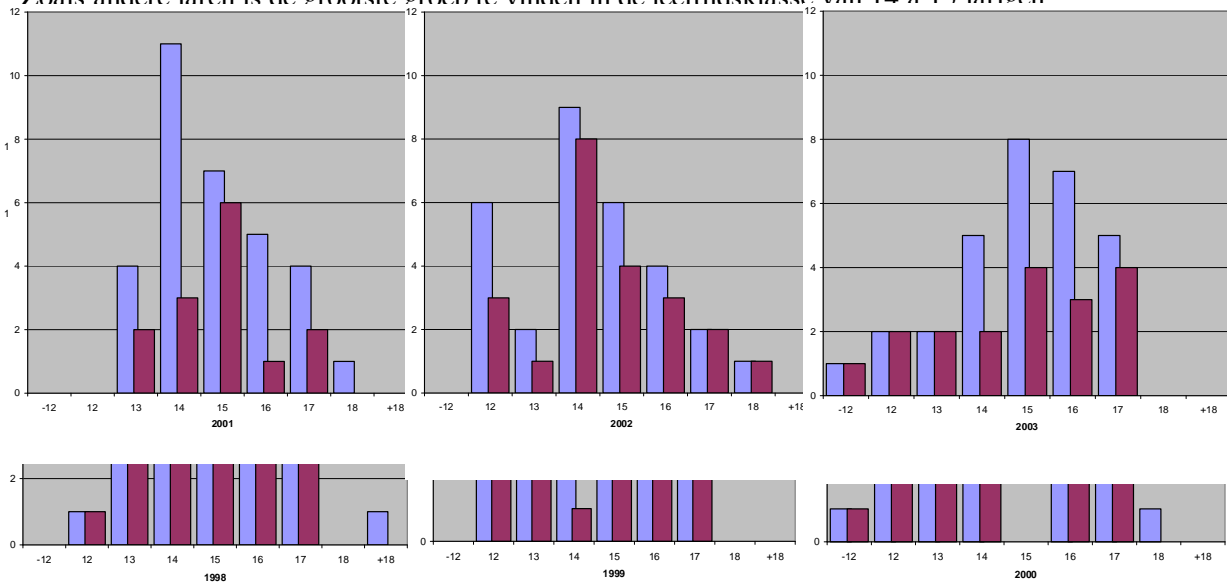
Het feit dat jongeren een gedeelte vereffenen verklaart waarom toch nog 73% van het totaal aantal aanvragers gebruik maken van het vereffeningfonds (in vergelijking met de 58% van het aantal uren).

Ø de leeftijd

De meeste jongeren die een aanvraag deden zijn 15 jaar (8 dossiers). 7 jongeren zijn 16 jaar en telkens 5 zijn 17 en 14 jaar. Dit jaar was er één min 12 jarige die samen met zijn jonge broer, de gedane fouten wilde herstellen. Telkens 2 jongeren waren 12 en 13 jaar.

Samengevat betekent het dat: 5 jonger zijn dan 14 jaar, 13 zijn 14 tot 15 jaar en 12 zijn 16 tot 17 jaar.

Zoals andere jaren is de grootste groep te vinden in de leeftidsklasse van 14 à 15 jaren

Ø de feiten

Dezelfde tendens als de vorige jaren blijft ook in 2003 behouden. Namelijk jongeren die vandalisme of diefstal plegen (van bromfiets, fiets, of geld), vragen in het kader van een bemiddeling om via het vereffeningfonds de schade te mogen lenigen. Feiten van vandalisme gaan over: stampen tegen busje, ruiten stukgooien van een onbewoond huis, ...

De vier dossiers waar geweldsfeiten gesignaleerd werden, hebben te maken met vechtpartijen tussen jongeren.

dossiers van het jaar:	Aantal aanvragen	VANDALISME	DIEFSTAL	GEWELD tegen personen	ANDERE (o.a. afpersing)
1997	3	0	2	0	1
1998	30	11	10	5	4
1999	29	11	13	2	3
2000	22	5	16	1	0
2001	32	14	16	1	1
2002	30	14	13	1	2
2003	30	14	12	4	0
totaal	176 100%	69 39%	82 47%	14 8%	11 6%

Globaal genomen, stellen we vast dat vooral dossiers in verband met diefstal voor vereffening in aanmerking komen (47%). Op de tweede plaats komen feiten van vandalisme voor (39%).

Ø de motieven

Jongeren doen een beroep op het vereffeningfonds omdat ze de schade zelf willen vergoeden, maar gezien de jonge leeftijd niet de financiële mogelijkheden hebben. Toch kunnen we binnen dit financieel gegeven drie soorten motieven onderscheiden: 1. pedagogisch, 2. financieel/pedagogisch en 3. justitieel/pedagogisch. Het spreekt vanzelf dat deze invuloefening eerder richtinggevend is dan het resultaat van een grondige bevraging.

Louter **pedagogische** motieven zijn deze waarbij de jongere zelf zijn eigen verantwoordelijkheid wenst op te nemen of soms ook al eens door de ouders sterk wordt gestimuleerd tot eigen inzet. Het wordt meestal verwoord als het "iets goedmaken" of "bewijzen dat ze iets kunnen" ten aanzien van ouders (meestal staan die op de eerste plaats) en pas in tweede orde ten aanzien van het slachtoffer en de omgeving. Het gaat over jongeren die erop staan om de schade zelf te vereffenen (maar meestal zakgeld ontberen of geen vakantiejob vinden) ook al is een familielid bereid om de kosten te betalen.

In 17 dossiers blijkt deze reden de bovenhand te hebben.

Uit het persoonlijke geschreven briefje van een 15-jarige jongen blijkt bovenstaande ook duidelijk:

"(...) Ik wil werken via het vereffeningfonds om de helft van de kosten voor de fiets terug te betalen. Want mevrouw X was zeer gehecht aan deze fiets.

Ik wil niet dat mijn ouders daar moeten voor boeten. Ik wil er zelf voor werken want het spijt me dat ik ermee in betrokken geraakt ben."

Naast het opnemen van de eigen verantwoordelijkheid, wordt het werken voor het fonds ook aangenomen omdat het een oplossing biedt voor een **precaire financiële** situatie van de familie. De beide ouders of één ouder verkeren in een zwakke financiële situatie en hebben het zo al moeilijk om

de eindjes aan elkaar te knopen (werkloos, OCMW, mutualiteit, weduwe). Het fonds biedt een oplossing voor deze financiële moeilijkheden.

In **10** dossiers vinden we het pedagogisch/financieel motief terug.

Ter illustratie: een 17 jarige verwoorde het als een win-win situatie omdat:

- hij op deze wijze de kosten van de geleden schade kan betalen want zijn ouders kunnen en willen het niet,
- hij kan bewijzen dat hij zelfstandig genoeg kan zijn,
- hij een zinvolle bezigheid heeft en ervaring kan opdoen.

In 2003 zijn **2** dossiers die louter zijn ingediend omwille van **juridisch/pedagogische** overwegingen, namelijk het gunstig stemmen van de rechter of de parketmagistraat.

In **1** dossier verwoordt de jongere het als een erezaak om de schade te herstellen. De nadruk ligt meer op het tonen aan de omgeving dat hij de dingen die fout gegaan zijn ook zelf goed wil maken. Omwille van die nadruk vermelden we het afzonderlijk en onder de noemer 'andere', al kan het beschouwd worden als een pedagogische motief.

Een vergelijking met de voorgaande jaren bevestigt de tendens dat jongeren ervoor opteren om de gemaakte fout zelf te kunnen herstellen (60%). Slechts een kleine 9% doet dit in hoofdzaak om min of meer opportunistische redenen, om een gunstige beslissing uit te lokken.

dossiers van het jaar:	Aantal aanvragen	pedagogisch	financieel/ pedagogisch	justitieel/ pedagogisch	andere of onbekend
1997	3	0	3	0	0
1998	30	16	3	9	2
1999	29	21	6	2	0
2000	22	16	6	0	0
2001	32	15	14	3	0
2002	30	21	9	0	0
2003	30	17	10	2	1
totaal	176 100%	106 60%	51 29%	16 9%	3 2%

De prestatieplaatsen

Als comité laten we de keuze van de tewerkstellings- of prestatieplaats volledig over aan de wijsheid van de jongere en de bemiddelaar of de bemiddelingsdienst. Maar dit belet niet dat het comité zich af en toe bezondigt aan het geven van advies of het verbieden van een bepaalde plaats omwille van de mogelijke verwarring in hoofde van de jongere en de dienst waar de prestatie geleverd wordt. Het is in ieder geval van belang dat het vrijwillig karakter gewaarborgd is en dat de jongere inziet of aanvoelt dat zijn inzet ook een dienst aan de gemeenschap betekent. Daarom ook het belang om te zoeken naar een instelling of dienst die een humanitair doel nastreeft.

Na 6 jaar werking rijzen uiteraard vragen bij de bepaling van de instelling of dienst met een humanitair karakter. Met andere woorden wat zijn de criteria om een prestatieplaats te definiëren als een dienst die een maatschappelijk doel nastreeft? Is het voldoende dat het gaat over de non-profit sector of niet-private instellingen? Maar wat met rusthuizen die gerund worden door een particulier persoon? Mogen we werken in een dierenasiel beschouwen als een dienst aan de gemeenschap? Wat is non-profit? ...

In een van de vele teksten ter voorbereiding van het seminarie van 2002² staat in dit verband de volgende gedachtegang:

Dienst = gratis, zie allerlei vormen van dienstverlening, vrijwilligerswerk

Gemeenschap of community: slaat niet op de staat, maar op de samenleving, de wijk, de buurt. Geen privé belangen maar in belang van de gemeenschap. Concreet denken we dan aan verenigingen zonder winstbejag of aan verenigingen voor het nut van het algemeen belang.

Mensen verrichten allerlei vrijwilligerswerk omdat ze zich willen inzetten voor anderen, voor een organisatie met nobele doelstellingen maar ook omdat het leidt tot een persoonlijke verrijking, het kan een vorm zijn van dagbesteding en men kan er heel wat positieve elementen uithalen (dankbaarheid voor wat men doet, sociale contacten, etc..)

In dat seminarie werd stilgestaan bij de betrokkenheid van de gemeenschap op het herstel. Hilde Geudens heeft voor die gelegenheid een onderzoekje gedaan bij de tewerkstellingsplaatsen en kwam tot enkele conclusies.

Eén ervan brengen we in herinnering:

"... stelt zich ook de vraag of alle non-profit instellingen sowieso in aanmerking komen voor het werken in het kader van het Vereffeningfonds. Of moeten we bijvoorbeeld vooral op zoek gaan naar voorzieningen die op zich al een groot maatschappelijk draagvlak hebben? Kiezen we met andere woorden bewust voor bepaalde voorzieningen zoals, om maar iets te noemen, Vredeseilanden, die vertakkingen heeft over gans Vlaanderen, waarbij als voorwaarde van tewerkstelling wordt gesteld dat de informatie doorstroomt naar alle lokale afdelingen? Of willen we vooral vertrekken van de partijen zelf en hen vooral creatief laten zoeken naar een invulling van deze tewerkstelling? Dit zou betekenen dat we moeten opletten met het bijna routinematig terugvallen op bepaalde tewerkstellingsplaatsen en eerder voortdurend de deur wagenwijd moeten openlaten zodat partijen zelf nieuwe pistes kunnen verkennen, pistes die vooral voor de partijen betekenisvol zijn."³

Op bovenstaande bedenking hebben we vooralsnog geen antwoorden. Misschien moeten we hier in de komende jaren meer bij stilstaan.

² Onder de titel: een pittig melodietje op zoek naar samenklank werd in de periode van oktober tot november 2002 een vierdaags seminarie georganiseerd naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van het vereffeningfonds Vlaams-Brabant.

³ Geudens, H., Betrokkenheid van de gemeenschap op het herstel: inleiding en duiding, in: Een pittig melodietje op zoek naar samenklank. Verslagboek seminarierreeks - oktober - november 2002, p. 124.

Een overzicht van de prestatieplaatsen sinds 1997 tot 2003⁴ geeft de volgende vaststellingen:

In totaal gaat het over **129 jongeren** die op één en sommigen op twee verschillende plaatsen (132 locaties) hun dienst aan de gemeenschap verrichtten en zodoende het schadebedrag kunnen bijengaren.

Een verdeling over het **soort bestuur** van deze tewerkstelling of prestatieplaatsen leert ons het volgende:

- **82** in een **vzw**
- **26** in een stad of **gemeente** (ook brandweer hoort hieronder)
- **15** in een dienst van het **ocmw** (rusthuis, klusjesdienst, ...)
- **9 andere** (vb. feitelijke vereniging, autonome vereniging of onbekend)

Wat de taakinhoud van de prestatieplaatsen betreft, worden ze gegroepeerd in de volgende categorieën:

AARD PRESTATIEPLAATS	AARD TAKEN	aantal vereffeningen
Kringloopcentrum of fietsenatelier (SPIT, vzw Velo,	inzamelen materiaal, ordenen in winkel, helpen bij verkoop, herstellingen, ...	33
gemeentelijke dienst zoals: groendienst, cultureel centrum, bibliotheek, containerpark, sportdienst, ...en brandweer	klusjes (zoals schilderen, kuisen, opruimen, ...) onderhoud materiaal, groenverzorging, ...	25
Rustoord - bejaardenzorg	hulp in keuken, animatie, klusjes, tuin, hulp bij de verzorging, ...	18
klusjesdienst (OCMW)	allerlei klusjes zoals schilderwerk, onderhoud materiaal, ...	12
Dierenasiel of dierenopvang zoals Planckendael, dierenasiel Tienen, Veeweyde te Anderlecht, opvangcentrum vogels, ...	verzorging dieren, hulp in de dierenkeuken, onderhoud stallingen, ...	11
Kinderen en jongeren zoals kinderdagverblijf, kinderopvang zoals POI Kriekenbos, De sterretjes, Ooievaarsnest Tienen, kinderrijk, De Schommel...	animatie, hulp bij verzorging, klusjes	10
Ziekenzorg	helpen in ziekenhuiskeuken, bedelen van voedsel, klusjes	3
andere zoals jeugdherberg, oxfam wereldwinkel, migrantenwerking, natuureservaat, herstellingen in parochiekerk, fruitteeltcentrum KUL, buurthuis, ...	onderhoud, groenverzorging, administratieve taken, klusjes algemeen, ...	19
TOTAAL		131

Samengevat gaat het over zeer praktisch werk op maat van de jongere.

De meeste prestaties worden **positief** beoordeeld door de dienst waar de jongere werkt, namelijk **119**. Tien prestaties bestempelt men als negatief omwille van: gebrek aan motivatie of omdat de jongere zich niet aan het uurrooster houdt of omdat het een te hoge werklast betekent voor zowel de jongere als de instelling. Deze jongeren haken vroegtijdig af.

⁴ Niet alle dossiers opgestart in 2003 zijn reeds afgerond. Het betreft de toestand zoals vastgesteld op 31.12.2003.

De betalingen gebeuren overwegend **via overschrijving** van het vereffeningsfonds aan het slachtoffer. Ongeveer 1 op 5 betalingen gebeurt via een cheque op naam van het slachtoffer. Dit laatste laat de jongere toe (al dan niet samen met de bemiddelaar) de betaling met een laatste verontschuldiging en gesprek persoonlijk af te geven aan het slachtoffer.

Uitbreiding van de doelgroep van het fonds

Ø *Minderjarigen ook na vonnis bij de jeugdrechtbank*

Begin 2001 stelde het comité aan de begeleidingsgroep voor om ook jongeren een kans te geven de schade te vereffenen indien ze dat zelf willen, ook al is hun zaak al vastgelegd in een vonnis.

Argumenten hiervoor zijn:

- 4 *door de mazen van het net*: dossier had misschien moeten aangeboden worden voor bemiddeling, maar om één of andere reden is dit niet gebeurd en dus moet een kans geboden worden aan de jongere om zijn verantwoordelijkheid op te nemen om de schade te kunnen terugbetalen aan het slachtoffer;
- 4 *vraag aanwezig*: reeds meerdere malen is de vraag gesteld door o.a. de sociale dienst bij de jeugdrechtbank en door instellingen of jongeren een aanvraag mogen doen bij het fonds wanneer ze al veroordeeld zijn voor het betalen van een schadevergoeding;
- 4 *nieuw experiment*: Er is een nieuw experiment dat bemiddeling in groep voorziet op jeugdrechtbankniveau, met name de Family Goup Conference. Ook deze jongeren zouden indien ze dat wensen, moeten kunnen gebruik maken van het vereffeningsfonds.

MAAR dezelfde **principes** als voor alle bemiddelingsdossiers moeten hier ook gelden:

- ! **vrijwilligheid**;
- ! **erkennen** van het ouderschap en het schadeaandeel;
- ! procedure via de **bemiddelingsdiensten** en na een bemiddelingscontact tussen dader en slachtoffer in verband met de geleden schade en de wijze waarop deze zal worden vereffend.

Voor de dossiers die aan het comité worden voorgelegd, stellen we het volgende vast:

Doorverwijzer	Parket	JRB voor vonnis	Na vonnis	jongere/ instelling	TOTA AL
2001	26	6	0	0	32
2002	18	10	1	1	30
2003	21	7	0	2	30

De meeste dossiers bevinden zich op het niveau van het parket, namelijk 21.

In 2 dossiers waren het de jongeren zelf die aanstuurden op een bemiddeling en vereffening, nog voor het parket het dossier doorstuurde of nog voor de jeugdrechtbank het zou bekrachtigen. Het initiatief ging in deze twee gevallen volledig uit van de jongere en hun ouders die kennis hadden van het systeem.

Wat de 7 dossiers op jeugdrechtbank niveau betreft:

- in 2 dossiers kadert het binnen het BASTA-project (Brussel)⁵
- in 3 dossiers wordt gebruik gemaakt van het experiment Hergo (Leuven) Hergo staat voor herstelgericht groepsoverleg.⁶
- en 2 dossiers zijn hangende bij de jeugdrechter die wacht met het nemen van een vonnis.

Het blijft de betrachting de bemiddeling te starten voor er een vonnis is geveld. In die zin is het positief dat er geen dossiers na vonnis zijn voorgelegd. Laten we positief denken en vaststellen dat dit betekent dat het parket erover waakt dat de dossiers die in aanmerking komen voor herstelbemiddeling, zo vroeg mogelijk georiënteerd worden naar de vereffening.

Toch moet de mogelijkheid om ook na vonnis een aanvraag te doen, blijven bestaan. Sommige dossiers komen bijvoorbeeld niet in aanmerking omdat de jongere de feiten aanvankelijk ontkent. Na het vonnis erkent hij wel en is hij bereid om de schade te vereffenen.

⁵ Het Basta-project kadert binnen een voorlopige maatregel van de jeugdrechter. Het is een trajectbegeleiding als alternatief voor een plaatsing en bestaat uit werkprestaties (120u) en herstelbemiddeling.

⁶ Voor meer informatie over het hergo-project, zie BAL, jaarverslag 2003, p. 38 ev.

Beschouwingen van enkele comitéleden

Ø *Beslissen in concrete dossiers: een koorddans tussen opportuniteit & beginselvastheid*

Het Provinciaal Vereffeningfonds is 6 jaar jong. Er werd in ruim 170 dossiers voor ruim 42.000,00 € (gemeenschaps) gelden toegewezen aan minderjarigen om de schade die zij berokkend hebben aan derden te vergoeden. Hiervan werd om en bij 26.000,00 € uitbetaald. Dit is gemiddeld ruim 150,00 € per dossier. Het verschil tussen 'voorzien' en 'uitbetaald' heeft te maken enerzijds met vrijwilligerswerk dat niet werd begonnen of voortijdig werd beëindigd, anderzijds met nog lopende dossiers !

Toch gaat het niet zo maar om een pure materiële schadeloosstelling. De kerngedachte bij het Vereffeningfonds is immers dat deze schadeloosstelling ingebed ligt in een vereffeninggedachte: het is een wezenlijk samen gaan met minstens een welgemeende verontschuldiging tegenover de benadeelde(n), liefst face to face. Deze verontschuldiging vindt haar geloofwaardigheid in het gegeven dat de jongere zelf een zinvolle prestatie levert binnen het vrijwilligerswerk. Deze prestatie wordt omgebogen tot een geldelijke tegenwaarde alsof zij in het reguliere arbeidscircuit zou geleverd geweest zijn. Deze veront-schuldiging kan maar aangeboden worden vanuit een daadwerkelijke schuldbekenenis in hoofde van de jongere én wordt pas voltrokken vanuit een aanvaarding door benadeelde !

Oikoten^{vzw}, lees maar de geestelijke vader van dit Fonds, gelooft dat het samenspel van deze elementen een krachtige hefboom is in het vermijden van een criminalisering van de jongere die een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd. Zij gelooft ook dat dit samenspel de beste waarborg biedt ter voorkoming van meerdere criminogene feiten in de toekomst. Immers, het deemoedig erkennen van de schuld, de ervaring dat de verontschuldiging wordt aanvaard én het leveren van een fysieke inspanning, voorkomen bij de jongere dat zijn zelf-waarde-gevoel wordt aangetast en naar beneden gezogen wordt in een hardnekkige negatieve spiraal. Zo doende zal de jongere wellicht de kracht vinden weerstand te bieden aan verdere bekeringen binnen zijn omgeving.

Deze overtuiging dobert niet op drijfzand, zij is binnen Oikoten^{vzw} gegroeid na lang zoeken, proberen, nadenken en voortdurend bijstellen. Na ruim tien jaren achtte zij het concept voldoende gegrond en verantwoord om op zoek te gaan naar gemeenschapsgelden voor het spijzen van haar fonds. Bij de overheveling van haar eigen fonds naar het Provinciaal Vereffeningfonds wilde zij, door een permanente vertegenwoordiging, betrokken blijven bij de opdracht van Comité V : verdere concretisering, operationalisering en verfijning van dit gedachtegoed via het nemen en het opvolgen van beslissingen in concrete dossiers.

De criteria tot toekenning van gelden zijn glashelder:

Of de dader, of de benadeelde woont binnen het grondgebied van Vlaams-Brabant. Het is de meest ruime interpretatie van het begrip "binnen de provincie Vlaams-Brabant" om zoveel mogelijk aanvragen van jongeren ontvankelijk te kunnen verklaren.

De dader is minderjarig op het ogenblik van de feiten.

De jongere erkent vrijwillig schuld te hebben aan de schade die is toegebracht, betoont spijt, biedt zijn verontschuldigingen aan en werkt actief mee aan de herstelbemiddeling.

De benadeelde is bereid met de jongere in herstelbemiddeling te gaan.

Er komt een concrete overeenkomst van het schadebedrag dat door beide partijen vrij wordt aanvaard.

De jongere vraagt zélf een tussenkomst aan bij het Provinciaal Vereffeningfonds als tegenwaarde voor de arbeid die hij zélf als vrijwilliger presteert/zal presteren.

Rond de bepaling van de bedragen zijn concrete aandachtspunten gegroeid:

Het overeengekomen schadebedrag is redelijk ten opzichte van de aangerichte materiële schade.

Dit schadebedrag mag in onverdeeldheid zijn met andere daders: er moet wel onderling akkoord zijn over ieders aandeel.

Het toegewezen bedrag is aanvullend: slechts bij ontstentenis van andere bronnen (tussenkost verzekering, eigen spaargelden, eigen arbeid).

Het toegewezen bedrag is billijk in relatie tot de socio-economische situatie van de jongere en zijn 'thuis'-situatie.

Óók vormelijk zijn er gaandeweg enkele werkmiddelen tot stand gekomen:

De vrijwillige en positieve medewerking van de jongere moet blijken uit een eigenhandig geschreven aanvraag tot tussenkost.

De bemiddelaar overhandigt een kernachtig aanvraagdossier met een samenvatting van de feiten en het verloop van de bemiddeling, standpunt en/of motivatie van partijen (jongere, zijn ouders, benadeelde), betrokkenheid van parket of jeugdrechtbank, verzekeringssituatie.

De bemiddelaar licht dit aanvraagdossier op het Comité V mondeling toe en beantwoordt de vragen van de andere aanwezige leden.

De beslissing wordt door voorzitster en ondervoorzitter in een daartoe ontworpen formulier schriftelijk betekend.

Het Comité V heeft zijn kinderjaren achter de rug, de concrete werking is op punt gesteld: criteria zijn voldoende geoperationaliseerd, spelregels zijn vrij duidelijk geworden. Een hiervoor speciaal geschreven computerprogramma zou, technisch bekeken, feilloos elke aanvraag kunnen screenen. Zo bekeken, hoeft er eigenlijk geen Comité V meer te zijn! Ik merk dat aan de aanvragen: de bemiddelaars weten precies waaraan zich te houden. Het overgrote deel van de aanvragen wordt overigens tóch goedgekeurd. En als er al een dossier in discussie komt dan is het om het in beraad te houden tot ik/wij, lees maar de stemgerechtigde leden, wat meer informatie hebben (kwestie om me/onzelf niet altijd overbodig hoeven te voelen?). Heel soms is er écht een discussie. Vaak blijkt dan dat de bemiddelaar onze waakzaamheid wil testen, ofwel een uitzondering wil binnen rijven, ofwel toch nog een gaatje gezien heeft in een spelregel. Of, ... - ach, we zijn ook 'ooit' beginnend geweest - nog in 'roddage' is!

En toch! Criteria en spelregels zijn helder ... zolang er geen gezicht op geplakt wordt! Van zodra criteria en spelregels aan concrete situaties worden gekoppeld, worden ze vaak plots diffuus, soms héél diffuus. We komen in een grenszone terecht van interpretatie, betekenisgeving, zinvolheid, mededogen... En als we niet goed oppassen, misschien ook wel van onze (ach, ik zal maar voor mezelf spreken, 'mijn') gehumeurdheid (foei, wàt een bekentenis!). Laten we toch maar het Comité V nog een tijdje laten bestaan. We moeten ons wel goed realiseren dat we hiermee, als het Paard van Troje, de 'afwijking' van het concept institutionaliseren! Lid zijn van Comité V mét beslissingsbevoegdheid is een koorddans tussen opportuniteit & beginselvastheid!

Laten we inzoomen op een viertal beslissingsclusters:

1. De familiale verzekering

Eenvoudig gesteld: ouders blijven burgerlijk aansprakelijk voor de gevolgen van de daden van hun minderjarige kinderen, óók als zij met opzet schade toe brengen aan derden. Dit betekent dat de minderjarige in beginsel slechts dient op te draaien tot het franchisebedrag, zelfs indien het bedrag van de schade hoger ligt.

Maar wat als ouders geen familiale polis hebben (helaas, tot heden toe nog altijd niet verplicht!)? Moet een jongere dan opdraaien voor deze 'nalatigheid' van zijn ouders? Immers, hij zal in voorkomend geval veel meer uren dienst dienen te leveren. Wat te beslissen? We zien theoretisch drie mogelijkheden:

- a. we houden geen rekening met het feit dat ouders geen familiale hebben en keuren het volledige bedrag goed. Immers, jongeren dienen niet op te draaien voor deze 'nalatigheid' van zijn ouders.
- b. we vergoeden slechts ten belopen van het franchisebedrag, de rest komt de facto ten laste van de ouders of moet de jongere ophoesten uit andere middelen. Immers, gemeenschapsgelden mogen niet zo maar aangewend worden daar waar in beginsel privé-gelden zouden kunnen aangesproken geweest zijn.

- c. we verlagen het volledige bedrag met de jaarpremie van een familiale, deze is om en bij 50,00 €

Het is een symbolische bijdrage van de ouders ten belopen van de uitgave die ouders normaliter tóch zouden gedaan hebben.

Tot heden hebben we meestal het derde scenario gevolgd om ouders bewust te maken van de wenselijkheid van het afsluiten van een familiale in de hoop dat zij hieruit hun conclusies trekken voor de toekomst. Maar heeft het Comité V t.a.v. ouders wel een vormende, bewustmakende taak? Bovendien, veel ouders zonder familiale polis zitten in een economisch zwakke/labele situatie: zelfs die 50,00 € is voor hen vaak een zware last. Wat gedaan? Heeft het Comité V niet de maatschappelijke opdracht het beleid te beïnvloeden opdat het afsluiten van een familiale verplicht zou worden?

Verder merken we dat de aansprakelijkheid van ouders door verschillende verzekeringsmaatschappijen in vraag wordt gesteld wanneer de jongere op het ogenblik van de feiten de volle leeftijd van 16 jaar heeft bereikt. Soms lukt het de bemiddelaars na enig onderhandelen met verzekeringsmaatschappijen dat tóch de schade wordt vergoed. Omdat deze onderhandeling in hoofde van de werkers extra energie en arbeidstijd vraagt is de bekoring groot de gemakkelijkste weg te kiezen, heel begrijpelijk overigens! Alzo wordt het Comité V afhankelijk van ofwel de onderhandelingsbekwaamheid/bereidheid van de bemiddelaars en/of van de goodwill van de verzekeringsmaatschappijen. Moeten wij ons niet sterker profileren? Eertijds werd hieromtrent een werkgroep 'verzekeringen' gestart om deze zaken te bestuderen; helaas, wellicht door tijdsgebrek zijn de werkzaamheden nooit voltooid. Moeten we ze niet terug aanzwengelen? Is het wenselijk, in afwachting van een zeer duidelijke regelgeving zonder interpretatieruimte, een zwarte lijst van verzekeringsmaatschappijen op te stellen? En zo ja, wat ermee gedaan?

2. De te leveren prestatie door de jongere

De aanvraag bij het Fonds gebeurt doorgaans vóór de feitelijke prestatie door de jongere. Dit maakt dat het Comité V de aard van de te leveren prestatie kan beïnvloeden. De eventueel toegekende gelden worden in provisie gehouden tot de prestatie reëel is geleverd en dit overeenkomstig de werkelijk gepresteerde uren. Hierbij zitten ook enkele addertjes onder het gras:

Tussen het tijdstip van de feiten en het tijdstip van de aanvraag zit vaak een hele periode (soms meer dan één jaar!). Wanneer de jongere op het ogenblik van de aanvraag meerderjarig is geworden, kan overwogen worden de aanvraag te weigeren omdat hij, theoretisch althans, terecht kan in het reguliere arbeidscircuit. Immers, het fonds is destijds in het leven geroepen om toch nog vereffening mogelijk te maken nadat gebleken is dat andere 'bronnen van inkomsten' ontoereikend zijn of tewerkstelling bijzonder moeilijk is. De grens tussen 'in regel' gebruik maken van het Fonds en het Fonds als laatste uitweg is flinterdun. Een aanvraag bij het Fonds mag niet de (meest) gemakkelijke weg zijn, noch in hoofde van de jongere, noch in hoofde van de bemiddelaar, of toch?

Soms merken we dat de jongere dienst wenst te presteren in een hem vertrouwde omgeving (jeugdhuis, sportclub, ... waarvan hij lid of geregeld bezoeker is) of in het verlengde ligt van vrijwilligerschap waarmee hij sowieso al mee bezig is. Moet er geen voldoende aanwijsbare scheiding zijn tussen de prestaties die hij levert voor het Fonds en zijn, zeg maar, dagdagelijkse bezigheden, omwille van de geloofwaardigheid van de vereffening t.a.v. de benadeelde? Ondanks het belangrijk is dat de jongere de te leveren prestatie voldoende zinvol moet vinden én voldoende graag moet doen, kan dit geen doorslaggevend argument zijn, of toch? Mag het Comité V (mede) de aard van het vrijwilligerswerk bepalen, en zo ja, volgens welke aandachtspunten?

Heel soms is de jongere in afwachting van de goedkeuring van aanvraag bij het Comité V reeds bezig met vrijwilligerswerk of werden reeds verregaande afspraken gemaakt omdat de bemiddeling net vóór of tijdens een schoolvakantie tot stand kwam. Ondanks het Comité V in de planning van zijn vergaderingen degelijk rekening houdt met schoolvakanties of ondanks een tussentijds overleg

bemiddelaar met het duo voorzitter-ondervoorzitter tijdens de zomermaanden bvb, loopt niet alles altijd synchronisch. In welke mate dient het Comité V zich gebonden te weten? In welke mate kan het Comité V weerstaan aan 'druk' van voldongen feiten (in mijn perverse geest soms strategisch gespeeld door bemiddelaar)?

3. De grootte van het overeengekomen bedrag

Soms fronsen leden van het Comité V hun wenkbrauwen bij het horen van het overeengekomen schadebedrag binnen de bemiddeling in vergelijking tot de reëel aangebrachte materiële schade. Begrijpelijk, vereffening is geen (én mag het ook niet zijn) pure schade-regeling. Hardnekkigheid, als dat al het juiste woordgebruik is, in hoofde van de benadeelde, schuldgevoelens of de wens tot eerherstel bij de jongere, zij het voor zichzelf, zij het voor zijn omgeving, of de wens om ten alle prijze een gerechtelijke vervolging te vermijden, beïnvloeden vaak de grootte van het overeengekomen schadebedrag. Vaak is het ook een combinatie van deze elementen. We zouden kunnen spreken van een verborgen morele schadeloosstelling/genoegdoening. Tot heden ging het Comité V met deze gegevens erg omzichtig tewerk juist omwille van deze psycho-emotionele factoren binnen de bemiddeling. Het is altijd geneigd geweest de grootte van het bedrag te aanvaarden. Moet het Comité V zich sowieso gebonden weten aan de overeengekomen bedragen? Mag omwille van redelijkheidsoverwegingen een expertise opgelegd of gesuggereerd worden? Is het niet wenselijk in deze vooraf een tolerantie-marge te bepalen?

Vereffening voltrekt m.i. zich maar ten volle op het moment dat de jongere rechtstreeks face tot face zijn verontschuldigen aanbiedt aan benadeelde, die ze aanvaardt. Geschokt door wat hem aangedaan is, wenst benadeelde soms geen rechtstreeks contact met de jonge dader of is er vooralsnog niet aan toe. De totstandkoming van het schadebedrag verloopt dan via de bemiddelaar in ruggespraak of wordt soms, heel soms, 'eenzijdig' door benadeelde opgelegd, wat dan te nemen of te laten is. Verontschuldigen worden niet aanvaard. Wat gedaan als zeer duidelijk aanwijsbaar is dat de jongere welgemeend ten volle zijn verontschuldigen wenst aan te bieden? Is een verontschuldigingbrief aan benadeelde voldoende? Tot heden heeft het Comité V in zijn beslissingen de meest milde interpretatie aanvaard.

4. Herstelbemiddeling of schaderegeling

'Herstel' (vroeger spraken we over 'vereffening') onderscheidt zich duidelijk van 'schaderegeling'. Schaderegeling is wel een wezenlijk, maar ook slechts één van de elementen binnen het herstelbemiddelingswerk. Conceptueel is dit onderscheid vrij duidelijk, in de praktijk en in de beoordeling van dossiers, althans binnen de werkzaamheden van het Comité V, is het onderscheid soms flinterdun. We kunnen maar spreken over herstel indien een aantal voorwaarden samen vervuld zijn én elk van deze voorwaarden voldoende is vervuld. In de aanhef van deze bijdrage heb ik ze genoemd. De kern van het herstelbemiddelingswerk ligt bij de bemiddelaar, niet bij het Provinciaal Vereffeningsfonds. Het Provinciaal Vereffeningsfonds komt via zijn Comité V slechts met een beperkte insnijding van het bemiddelingswerk in aanraking: de toewijzing van een bedrag dat overeengekomen is binnen de herstelbemiddeling. Alzo komt het Provinciaal Vereffeningsfonds slechts in aanraking met het schadeloosstellingsaspect van het herstelbemiddelingswerk. Alleen dit aspect is voor het Comité écht zichtbaar! Dit betekent dat het Comité V bijzonder alert dient te waken over het feit of aan de andere voorwaarden van het herstelbemiddelingswerk is voldaan. Vooral het samenspel van verschillende elementen kan twijfel brengen die veeleer in de sfeer ligt van een globaal aanvoelen, dan wel zogenaamd 'objectief' aanwijsbaar is!

Wat als uit het aanvraagdossier en de mondelinge toelichting blijkt dat de bemiddeling rap rap rap is gebeurd met nauwelijks gesprekken tussen jongere en benadeelde om toch nog net op tijd op het Comité de aanvraag te kunnen brengen, net vóór die schoolvakantie?

Wat als je zó met je ellebogen kan voelen dat de door de jongere eigenhandig geschreven aanvraag wellicht voorgeformuleerd werd door ... (?) én dat uit heel het aanvraagdossier blijkt dat de jongere eerder blijkt geeft van pragmatisch opportunisme dan van deemoedig schuldig hoofd buigen?

De positie van het Comité V is t.a.v. het ganse bemiddelingswerk erg fragmentarisch. Zijn beslissingen zijn aanvechtbaar want het is afhankelijk van het 'verhaal' van de bemiddelaar én is bovendien óók afhankelijk van de waardering van de vaak wisselende 'toevallige' aan(af)wezigheid van de stemgerechtigde leden, meen ik te mogen vast stellen. Bovendien kan, én mag wel, een brede, zeg maar, tolerante interpretatie van een of ander criterium gehanteerd worden. Afwijking, uitzondering of een brede interpretatie van een criterium is op zich best aanvaardbaar, maar het samengaan van afwijkingen, uitzonderingen of brede interpretaties van meerdere criteria binnen één dossier, maken een positieve beslissing soms bijzonder moeilijk. Hoe in dit alles consequente lijnen trekken ?

Tot slot,

Laten we toch maar met een positieve vooringenomenheid, met een groot geloof in de sereniteit van de bemiddelaar én met een open hart de nodige gestrengheid opbrengen in de behandeling van concrete aanvragen om tussenkomst én blijven waken over de juiste toepassing van het basisconcept van de vereffeningsgedachte !

Laten we bovendien, over de particulariteit van individuele dossiers heen, ons ten gepaste tijde bezinnen over de grond-ideeën om ze steeds opnieuw te her-formuleren/ of te her-vertalen bij het beantwoorden van de steeds opnieuw opduikende vragen n.a.v. de behandeling van concrete aanvragen om geldelijke tussenkomst in concrete bemiddelingssituaties.

Laten we blijven opkomen voor de minst kanshebbenden binnen onze samenleving : cijfers wijzen immers uit dat het overgrote deel van de jongeren die een beroep doen op het Provinciaal Vereffeningsfonds komen uit socio-economisch zwakke gezinssituaties.

Laten we verder in de overtuiging blijven dat de werking van het Provinciaal Vereffeningsfonds een daadwerkelijke bijdrage levert in het afblokken van een beginnende criminele carrière van jongeren.

Jef Van Boven

ondervoorzitter Comité V Provinciaal Vereffeningsfonds

vertegenwoordiger Oikoten^{vzw}

Ø juridische kennis nuttig in comité

Als advocaat die de belangen van minderjarigen verdedigt, denk ik dat mijn aanwezigheid bij de vergaderingen van het Provinciale Vereffeningsfonds Vlaams-Brabant nuttig kan zijn. Vaak komen er tijdens deze vergaderingen juridische knelpunten ter sprake zoals de relatie tussen de aansprakelijkheid van minderjarigen en de verzekeringen. Hieromtrent bestaat nog heel wat onduidelijkheid in de praktijk. Mijn beroepservaring kan in dergelijke materies echter meer duidelijkheid scheppen.

Persoonlijk acht ik het optreden van het Provinciaal Vereffeningsfonds zéér verrijkend voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben. Daarenboven krijgen minderjarigen via het fonds de kans hun verantwoordelijkheid op te nemen, zonder dat dit ten koste gaat van de soms 'machteloze' ouder. Tegelijkertijd wordt aan de ouders duidelijk gemaakt wat het belang is van een familiale verzekering, niettegenstaande een dergelijke verzekering steeds minder tussenkomt bij jongeren ouder dan 16 jaar.

Ann De Puydt

advocaat balie Brussel

 Financieel verslag
Ø *Inkomsten zichtrekening*

	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Provincie Vlaams-Brabant + V.G.C.	7.500	0
Overschrijving van Spaarboekje	1.160	0
Intresten		0
Inschrijvingen seminarie	1.267	168,00
Verkoop eindrapporten		518,05
TOTAAL	9.927,00	686,05

Ø *Uitgaven zichtrekening*

	<u>2002</u>	<u>2003</u>
Overschrijving naar spaarboekje	0	0
Onkosten bankrekening	11,76	6,74
Betalingen dossiers	4.655,55	4.277,21
Huur safe	36,30	36,30
organisatie seminarie 2002	1.636,93	746,18
Documentatie en administratie	0	25,00
TOTAAL	6.340,45	5091,43
Nog te betalen lopende dossiers	<i>0</i>	<i>3.318,67</i>

Ø *Overzicht zichtrekening*

2002 2003

Saldo vorig jaar	3.541,23	7.127,78
IN	9.927,00	686,05
UIT	6.340,45	5.091,43
SALDO	7.127,78	2.722,40

Ø *Overzicht spaarrekening*

	<u>2002</u>	<u>2003</u>
SALDO vorig jaar	6.328,10	5.316,49
IN (storting zichtrekening)	0	0
INTREST	148,39	116,37
UIT (overschrijving naar zichtrekening)	1.160	0
TOTAAL	5.316,49	5.432,86

In het totaal beschikt het fonds op 31 december 2003 nog over een tegoed van 8.155,26 euro. Er moet echter rekening mee gehouden worden dat er nog dossiers dienen uitbetaald te worden voor een bedrag van 3.318,67 euro. Het uiteindelijk saldo bedraagt 4.836,59 euro.

Het fonds wordt gespijsd door de provincie en de V.G.C., samen 2.500 euro. De V.G.C. draagt overeenkomstig de afspraken met de provincie 10 % bij en dit om de Brusselse jongeren de kans te geven om een beroep te doen op het fonds.

Het fonds beschikte voor 2003 nog over voldoende middelen. Daarom werd aan de provincie en de V.G.C. geen bijdrage gevraagd.

Het beheer van het fonds gebeurt volledig autonoom door het Provinciaal vereffeningsfonds. Drie personen zijn gemachtigd om een financiële verrichting te ondertekenen. Om een betaling te verrichten zijn steeds twee handtekeningen vereist. Op die manier wordt een zekere controle ingebouwd.

Voordeel van deze betalingswijze is dat een soepele en snelle uitbetaling mogelijk is. De betaling van de bedragen aan het slachtoffer dient soms zeer vlug te geschieden omwille van afspraken tussen de betrokkenen. Meestal worden de bedragen overgeschreven op het rekeningnummer van het slachtoffer. In sommige dossiers wordt afgesproken dat de jongere persoonlijk aan het slachtoffer een cheque overhandigt ter waarde van het overeengekomen bedrag.

Het beheer gebeurt onder streng toezicht van de dienst Financiën van de provincie. Jaarlijks worden de nodige rechtvaardigingsstukken in verband met het beheer van het fonds door het secretariaat voorgelegd bij de provincieontvanger zodat ook de provincie toezicht uitoefent op het beheer van het fonds.

 Lijst publicaties en documentatie

STASSART, E., Wetenschappelijke ondersteuning bij de implementatie en ontwikkeling van het provinciaal vereffeningsfonds. Onderzoek naar de optimale werking ervan en grondige evaluatie, K.U.Leuven, maart 1999, 153 blz..

Verslagboek seminarierreeks: Het provinciaal vereffeningsfonds – het experiment voorbij, provincie Vlaams-Brabant, juni 1999, 137.

Het provinciaal vereffeningsfonds, activiteitenrapport, periode 14/10/1997-31/12/1999, 41.

Het provinciaal vereffeningsfonds, Jaarverslag 2000, 22 + bijlagen.

Het provinciaal vereffeningsfonds, Jaarverslag 2001.

Een pittig melodietje op zoek naar samenklank. Verslagboek seminarierreeks - oktober - november 2002, 167.

Het provinciaal vereffeningsfonds, Jaarverslag 2002.

INHOUDSTAFEL

	<i>Korte voorstelling</i>	1
	<i>Structuur en werking van het fonds</i>	3
Ø	overzicht werking comité vereffeningsfonds.....	4
Ø	De begeleidingsgroep.....	7
	<i>Overzicht behandelde dossiers</i>	9
Ø	Aantal dossiers.....	9
Ø	de leeftijd	10
Ø	de feiten.....	11
Ø	de motieven.....	11
	<i>De prestatieplaatsen</i>	13
	<i>Uitbreiding van de doelgroep van het fonds</i>	15
Ø	Minderjarigen ook na vonnis bij de jeugdrechtbank	15
	<i>Beschouwingen van enkele comitéleden</i>	17
Ø	Beslissen in concrete dossiers: een koorddans tussen opportuniteit & beginselvastheid .	17
Ø	juridische kennis nuttig in comité	21
	<i>Financieel verslag</i>	22
Ø	Inkomsten zichtrekening.....	22
Ø	Uitgaven zichtrekening.....	22
Ø	Overzicht zichtrekening	22
Ø	Overzicht spaarrekening	23
	<i>Lijst publicaties en documentatie</i>	23